

קביעות

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' קרח-חוקת תשפ"א • גליון 572

ההלכה היומית ש"ע א"ח		המשנה היומית סדר טהרות • טהרות			
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן	סעיף
ד	כט סיון	א	ז-ח	צח	ב-ד
ה	ל סיון	א-ב	ט-א	צח-צט	ה-ב
ו	א תמוז	ב	ב-ג	צט-ק-קא	ג-א
שב"ק קרח					
		ב	ד-ה	קא	ב-ד
א	ג תמוז	ב	ו-ז	קב	ג-א
ב	ד תמוז	ב-ג	ח-א	קב-קג	ד-א
ג	ה תמוז	ג	ב-ג	קג-קד	ב-א

עיון במשנה

מסכת טהרות פרק ב' משנה א'

בפרק זה נשנו כללים רבים בעניני טומאה, והרבה מהם כבר נתבארו בפרק הקודם ובמסכת פרה פ"ח, ובעזה"י נבאר בקצרה את הכללים הנוגעים למשנה הראשונה של הפרק, ואח"כ נפרש את המשנה.

הכשר אוכלים לקבל טומאה - אוכל אינו מקבל טומאה אלא אם כן הוכשר לפני כן על ידי אחד משבעה משקים: יין, דבש דבורים, שמן, חלב, טל, דם, מים [י"ד שח"ט ד"ם]. ואפילו אם נגע המשקה רק במקצת האוכל, הוכשר כל האוכל לקבל טומאה. משקים אינם צריכים הכשר, וביאר המאירי (פ"ק דשבת בביאור הי"ח דבר) משום שהם מכשירים את עצמם.

טומאת ידים - מדאורייתא אדם נטמא רק מאב הטומאה, ונטמא כל גופו, וצריך טבילה במקוה לטהרתו, אבל מדרבנן גזרו 'טומאת ידים' באופנים שונים שרק הידים נטמאים - ונקראו 'ידים מסואבות' - וטהרתן היא או על ידי טבילה מכלי או על ידי טבילת הידים במקוה. שלמה המלך גזר עוד על 'סתם ידים' - כל שאינו ידוע שהן טהורות - שהן טמאות לקודש, ובי"ח דבר הוסיפו שהן טמאות אף לתרומה, והטעם פירש"י (שבת י"ד א'), 'ונוגעין בבשרו ובמקום טנופת, וגנאי לתרומה בכך, ונמאס לאוכלין כשנוגע בה בידים מסואבות'. בטומאת ידים עשו את הידים שני לטומאה.

משקים טמאים 'חוזרים להיות תחילה' - גזרו בי"ח דבר שכל משקים שנטמאו נעשים ראשון לטומאה - 'חוזרים להיות תחילה' - אף אם נטמאו משני לטומאה ואפילו משני דרבנן כגון ידים, וכלל אמרו בזה: 'כל הפוסל את התרומה [דהיינו שני לטומאה שפוסל את התרומה לעשותה שלישי], מטמא את המשקין להיות תחילה' (פרה פ"ח מ"ז).

משקים טמאים מטמאים כלים - עוד חומרא גזרו במשקים בי"ח דבר שאע"פ שמדאורייתא אדם וכלים אינם נטמאים אלא מאב הטומאה ולא מראשון, מכל מקום מדרבנן משקים טמאים [שדינן תמיד כראשון וכו'] יטמאו כלים לעשותם שני לטומאה, וגזרו כן אטו מעיינות הזב [זבוב, רוקו, מימי רגליו] שהם משקים והם אב הטומאה ומטמאים כלים מדאורייתא, ולכן גזרו על כל משקים טמאים שיטמאו כלים מדרבנן.

שיעור אוכל ומשקה לקבל טומאה ולטמא אחרים - אוכל מקבל טומאה בכל שהוא, אבל אינו מטמא אחרים אלא אם כן יש בו שיעור כביצה. משקה מקבל טומאה וגם מטמא אחרים בכל שהוא, עכ"פ לתרומה וקדשים (עי' ר"ש מכשירין פ"ו מ"ז, תוס' חולין פ"ז ב' ד"ה כל).

טבול יום - טבול יום הוא שני לטומאה מדאורייתא ופוסל את התרומה לעשותה שלישי. אע"פ שמשקים חוזרים להיות תחילה אפילו אם נגע בהם שני לטומאה, מכל מקום טבול יום שנגע במשקה טהור של תרומה רק פוסלו להיות שלישי, כי לא גזרו שמשקים חוזרים להיות תחילה במגע טבול יום, וכל שכן שאין אותם משקים מטמאים כלים.

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
אהרן בן שמחה ז"ל
נלב"ע ה תמוז

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
ולדגל השלושים של האשה החשובה
מרת בלהה המאירי ע"ה
בת הרב שמואל אלעזר סלנט זצ"ל
נלב"ע ער"ח סיון תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.

בפתח השער

סבל, תגר וילדון שובב...

בעיר אחת התגורר רב גדול בתורה. רבים היו תלמידיו, והוא החדיר בהם במסירות, תורה ויראת שמים.

באחד הימים יצא הרב בלנית פמה מתלמידיו השוקה.

הגיעו אל השוק וראו סבלים עצומי כוח, נושאים משאות כבדים אל הדוכנים הפזורים בשוק.

"הביטו בסבלים הללו" - אמר הרב - "מוטר גדול יש ללמד מהם. הם נושאים משא כבד עד שקומתם נכפפת. כך הם עמלים כל היום בלא ואת עבודתם הם עושים - בין בקר ובין בהם, לא משנה מה כבד המשא ולאן הם צריכים להביאו".

התלמידים הביטו ברבם, והוא המשיך: "גם אנו, אל לנו לבחול בשום מאמץ. תלילה לנו מלהרפות מעמל התורה אף לרגע אחד...".

המשיכו הרב ותלמידיו בטיולם, ועברו על יד חנות גדולה. בעל החנות היה פה שקוע בפנקס החשבונות שלו, עד שלא שם לב לחבורה שחלפה במקום והביטה בו. על השלחן שלפניו היתה מנחת צלחת אכל, אולם הוא לא נגע בה כלל. ראשו היה טרוט בחשבונות וחסבונות.

הרב פנה אליו ושאל: "יוכל לומר לי בבקשה, אדוני, מדוע אינו אוכל?!"

הסוחר הרים את מבטו מן הפנקס והמהם:

« המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

כל המוסיף מוסיף חיים

טוב ללמוד בכל יום מעט מקרא ומשניות, וגם בעת שאי אפשר ללמוד בעיון רק לומר משניות עם פירוש המילות טוב, כי משנה אותיות נשמה, ומה טוב אם תוכל להרגיל לחזור על איזה פרקים שתוכל לאומרם בעל פה... וכל המוסיף מוסיף חיים.

(הנהגות רבי מנחם מנדל מדעש, אות כד)

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"ג יקירך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 272

מסכת טהרות א, ז - ג, ג

א. אשה טהורה שהיתה כובשת ירק בקדרה ונגעה בצֶּלָה חוץ לקדרה במקום הנגוב בידיים מסואבות, מה הדין?

1. אפילו יש בעלה כביצה - הכל טהור.
2. יש בעלה כביצה - הכל טמא. אין בעלה כביצה - הוא טמא והכל טהור | 3. בין יש בעלה כביצה, בין אין בעלה כביצה - הוא טמא והכל טהור.
4. אפילו אין בעלה כביצה - הכל טמא.

ב. במקרה הנ"ל, מה הדין אם נגעה במקום המשקה?

1. אפילו יש בעלה כביצה - הכל טהור.
2. יש בעלה כביצה - הכל טמא. אין בעלה כביצה - הוא טמא והכל טהור | 3. בין יש בעלה כביצה, בין אין בעלה כביצה - הוא טמא והכל טהור.
4. אפילו אין בעלה כביצה - הכל טמא.

ג. מהו שיעור אוכלים לפסול את הגויה?

1. כזית | 2. כביצה | 3. חצי פרס | 4. פרס.

ד. במה טומאת ידיים דרבנן חמורה מטבול יום דאורייתא?

1. שפוסל את התרומה | 2. שפוסל את החולין.
3. שמטמא את המשקין להיות תחילה.
4. שספקו טמא.

ה. מה דין האוכל מאכל שהוא שני לטומאה?

1. נעשה גופו אב לטומאה להיות מגעו ראשון.
2. נעשה גופו ראשון לטומאה להיות מגעו שני.
3. רק אסור לאכול תרומה, אבל אם נגע בתרומה לא פסלה | 4. נעשה גופו שני לטומאה, ואם נגע בתרומה פסלה.

ו. מה דין האוכל מאכל שהוא שלישי לטומאה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה? [לדעת ר' יהושע]

1. נעשה גופו שני לקודש להיות מגעו שלישי ורביעי לקודש, ושני לתרומה להיות מגעו שלישי לתרומה | 2. נעשה גופו שני לקודש להיות מגעו שלישי ורביעי לקודש, ושלישי לתרומה שאסור לאכול תרומה אבל אם נגע בה לא פסלה.
3. נעשה גופו שלישי לקודש להיות מגעו רביעי לקודש, ושלישי לתרומה שאסור לאכול תרומה אבל אם נגע בה לא פסלה.
4. נעשה גופו שלישי לקודש להיות מגעו רביעי לקודש, ומותר לאכול תרומה.

ז. להלכה! שלישי שבתרומה שנעשו על טהרת תרומה ולא נשמר על טהרת הקודש, מה דינו לענין קודש?

1. טמא, כאילו נטמא בשרץ | 2. טמא, כאילו הוא שני | 3. שלישי ועושה רביעי.
4. פסול ואינו עושה רביעי.

ח. חלב שנטמא ונגעה תחילה, ואחר כך נקרש, מה דינו, ומדוע?

1. ראשון, כי טומאתו הראשונה לא פקעה.
2. שני, כי בשעה שהתחיל לקרוש, החלק שלא קרש, שהוא משקה, נגע בחלק שנקרש וטימאו.
3. שני, כי טומאתו הראשונה לא פקעה, אבל יורד דרגה אחת משום שהוא אוכל ולא משקה.
4. טהור, כי פרח טומאתו כשנשתנה.

ט. זיתים טמאים שנפלו לתנור והוסק, באיזה אופן נטמא התנור?

1. כשהזיתים בגוש שיש בו אפילו כביצה מכוונת.
 2. כשהזיתים בגוש שיש בו יותר מכביצה | 3. כשיש בזיתים אפילו כביצה מכוונת, ואפילו היו פרודין.
 4. כשיש בזיתים יותר מכביצה, ואפילו היו פרודין.
- י. זב שחט זיתים, באיזה אופן נטמאים הזיתים?
1. כשהם יותר מכביצה, וסחטן בידיים | 2. כשהם יותר מכביצה, ואפילו דרכן בפשוטי כלי עץ.
 3. כשהם אפילו גרגר יחיד, וסחטן בידיים | 4. כשהם אפילו גרגר יחיד, ואפילו דרכן בפשוטי כלי עץ.

האשה שהיתה כובשת ירק בקדרה ונגעה בצֶּלָה חוץ לקדרה במקום הנגוב, אף על פי שיש בו כביצה, הוא טמא והכל טהור.

המשנה מיירי באשה טהורה שכובשת ירק של תרומה, ומיירי בסוף הכבישה, שהירק בתוך קדירה וכבר נתנו עליו יין או חומץ או שמן, ויש עלה אחד של הירק שאינו מחובר לשאר הירק, שמקצתו בתוך הקדירה ומקצתו חוץ לקדירה, ושנינו שאם נגעה האשה בידיה באותו עלה במקום יבש, העלה טמא משום שסתם ידיים שניות ופוסלות את התרומה לעשותה שלישי, והרי הוא הוכשר לקבל טומאה כיון שמקצת העלה נגע במשקה, אבל כל שאר הירק טהור, משום שאין חיבור בין אותו עלה לשאר הירק, ולכן לא נטמא הירק ביחד עם העלה, וגם העלה אינו מטמא את הירק - אע"פ שיש שיעור כביצה לטמא אחרים - משום ששלישי אינו עושה רביעי בתרומה.

נגעה במקום המשקה, אם יש בו כביצה, הכל טמא. אין בו כביצה, הוא טמא והכל טהור. חזר לקדרה, הכל טמא.

אמנם אם נגעה האשה בידיה בטיפת משקה שעל גבי העלה, הטיפה נעשית תחילה ומטמאה את העלה לעשותו שני, ואם יש בעלה שיעור כביצה לטמא אחרים, העלה פוסל את הירק לעשותו שלישי וגם מטמא את שאר המשקה לעשותו תחילה, והמשקה חוזר ומטמא את הירק ואף את הקדירה, שמדרבנן משקה טמא מטמא כלים. אם אין בעלה שיעור כביצה, רק העלה בלבד טמא, אמנם אם העלה נפל לתוך הקדירה - 'חזר לקדירה' - הטיפה הטמאה שעל גבי העלה מטמאה את כל המשקה, והמשקה חוזר ומטמא את הירק ואת הקדירה.

היתה מגע טמא מת ונגעה, בין במקום המשקה בין במקום הנגוב, אם יש בו כביצה, הכל טמא. אין בו כביצה, הוא טמא והכל טהור.

אם האשה טמאה בראשון לטומאה, כגון שנגעה בטמא מת ונעשית ראשון, אף אם נגעה בעלה - בין בידיה ובין בכל מקום בגופה - במקום שאין שם משקה, טימאתו לעשותו שני לטומאה, ואם יש בעלה שיעור כביצה, הוא חוזר ומטמא את הירק לעשותו שלישי לטומאה וגם מטמא את המשקה לעשותו תחילה, והמשקה מטמא את הקדירה. אם אין בעלה שיעור כביצה לטמא אחרים, רק העלה בלבד נטמא.

היתה טבולת יום מנערת את הקדרה בידיים מסאבות, וראתה משקין על ידיה, ספק מן הקדרה נתזו, ספק שהקלח נגע בידיה, הירק פסול והקדרה טהורה.

בסיפא מיירי שהאשה טבולת יום והיא שני לטומאה מדאורייתא, מלבד מה שידיה הן 'סתם ידיים' שהן שני לטומאה מדרבנן, וראתה משקה על ידיה, ואינה יודעת אם ניתז המשקה עליה וא"כ לא טימאה כלום, או שנגעה בקלח וא"כ טימאה את הכל, ושנינו שמכח הספק, הירק טמא בשלישי לטומאה [פסול], והקדירה טהורה. והטעם משום שמצד הטומאה דאורייתא של טבול יום, בכחה לטמא את הירק של תרומה, וספיקה דאורייתא לחומר [עכ"פ ברשות היחיד], ולכן הירק טמא, אבל אין בכחה לטמא מדאורייתא את המשקה של חולין, משום שטבול יום אינו עושה משקה תחילה אלא שלישי, ואין שלישי בחולין, ואע"פ שמצד הטומאה דרבנן של ידיים מסואבות בכחה לטמא אף את המשקה לעשותו תחילה והמשקה יחזור ויטמא את הקדירה, מכל מקום כיון שטומאת סתם ידיים היא דרבנן, ספקה לקולא [אף ברשות היחיד], ולכן הקדירה טהורה.

פרפראות הפרשה

וְכָל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סְבִיבְתֵיהֶם נָסוּ לְקִלְמֵי כִּי אָמְרוּ פֶן תְּבַלְעֵנוּ הָאָרֶץ (טו, לד)

הקשו המפרשים: דלכאורה היה צריך לכתוב נסו "מקולם" ולא נסו "לקולם".

אלא יש לומר בדרך רמז שהעצה היעוצה לכלל ישראל בעת צרה הוא לילך לבתי כנסיות ובתי מדרשות לעסוק בתורה ובתפלה, כי הקול קול יעקב, בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשיו, וזהו **"וכל העם נסו לקולם"**, היינו להעצה של הקול קול יעקב שנסו מיד לבית המדרש, ולכן כתיב "לקולם".

ואפשר להוסיף דהנה אמרו חז"ל (בגמ' ערכין) שמי שחטא בחטא לשון הרע יתקן חטאו בתלמוד תורה, ולכן כאן יען שהם חטאו בלשון הרע על משה, לכן נסו לקולם היינו ללמוד תורה להעצה של קול קול יעקב, כי זהו התיקון להחטא של לשון הרע ונסו ללמוד תורה להינצל מחטא לשון הרע.

איזה כוונה מעכבת בתפילה, ופרטי דינים בזה

מבואר בשו"ע סי' ק"א ס"א שהמתפלל צריך שיכוין בכל הברכות, ואם אינו יכול לכוין בכולם, לפחות יכוין באבות, אם לא כיון באבות, אף על פי שכיון בכל השאר, יחזור ויתפלל. הגה: והאידנא אין חוזרין בשביל חסרון כוונה, שאף בחזרה קרוב הוא שלא יכוין, אם כן למה יחזור.

לא כיון באבות לא יצא

ומקור הדברים בברכות לד: המתפלל צריך שיכוין את לבו בכולן, ואם אינו יכול לכוין בכולן - יכוין את לבו באחת; אמר רבי חייא אמר רב ספרא משום חד דבי רבי: באבות.

טעם הדבר

וכתב המשנה ברורה שזה משום שברכת אבות הוא סידור שבחו של מקום על כן אינו בדין שיהא אז פונה לבכו לדברים אחרים, ומקורו מהרשב"א בברכות יג.

והאליה רבה כתב בשם האבודרהם הטעם שהקפידו דוקא בברכת אבות מפני שיש בה גדולת השם וזכות ראשונים וגאולת אחרונים ע"כ. ובשם הכלבו [סי' יא] כתב שזה לפי שיש בו מ"ב

תיבות כנגד שם של מ"ב. והמהרש"א בברכות שם כתב שזה מטעם שהיא מתחלת בברוך ומסיימת בברוך וכמה שמות נזכרו בה אלקינו ואלקי אבותינו אלקי אברהם כו' ונסמכה ממש לגאולה. ועיי"ע טעמים בא"ד ובכף החיים כאן.

באיזה כוונה מדובר

וכתב המשנה ברורה דהאי כוונה היינו פירוש המילות, ומקורו מהחיי אדם, וכן יוצא מדברי הרשב"א הנ"ל.

אמנם בספר החינוך מצוה תלג וז"ל: וענין הכוונה זו שחייבו בשבילה חזרה היא לפי הדומה, שיתן האדם אל לבו שלפני ה' הוא מתפלל ואליו הוא קורא, ויפנה מחשבתו מכל שאר מחשבות העולם ויחד אותה על זה. [וכן מבואר לכאורה מדברי הרמב"ם בפ"ד מהלכות תפילה הט"ו וט"ז ובפ"י ה"א ועיין בחידושי הגר"ח מבריסק על הרמב"ם בפ"ד שם ומש"כ ע"ד בגליונות חזו"א, והמ"ב לשיטתו בזה שכתב לעיל בסימן צ"ח סק"א בשם הפנ"י בר"פ אין עומדין שכל הכוונות המבוארות לעיל בסי' צ"ח אי אפשר לכוין בשעת התפילה רק קודם ובתפילה צריך לכוין רק

פירוש המילות, אמנם יש להעיר שהפנ"י עצמו סיים שם שבטור איתא שכוונות אלו הם גם בעת התפילה].

בדין הסיח דעתו באמצע הברכה לדברים אחרים

וכתב הביאור הלכה דמשמע מלשון הרשב"א המובא לעיל דיש לזהר באבות שלא יהא לבו פונה באמצע הברכה לדברים אחרים, ואפילו אם בעת שיאמר אח"כ התיבות של הברכה יכוין, וסיים ע"ז כן משמע לכאורה שם מפשטות לשונו אף דיש לדחות קצת, ויש לעיין לענין דיעבד, ועכ"פ לכתחלה יש לזהר בזה מאוד.

אמנם בשו"ת אגרות משה ח"ה סי' ה' חולק על הבאור הלכה, דכל כוונת הרשב"א הוא רק כשלב פנה לדברים אחרים בשעת האמירה שדינו לחזור כאילו לא היה אומרם כלל, אבל הרהורים במחשבה בעלמא, כשלא אמר כלל, אינו בדין הפסקה, אלא אם שהה כדי לגמור את כולה, שדינו שחזור לראש.

פסק הרמ"א שהיום אין חוזרים בשביל חסרון כוונה

והנה הרמ"א כתב ע"ד השו"ע שהאידנא אין חוזרין בשביל חסרון כוונה, שאף בחזרה קרוב הוא שלא יכוין, אם כן למה יחזור, ומקורו מהטור.

ואיך ינהג מי שעדיין באמצע תפילתו ולא כיון באבות

וכתב ע"ז הביאור הלכה שלכאורה רק בסיים שמו"ע אינו חוזר, אבל בעומד באתה גיבור ונזכר שלא כיון אינו יכול להמשיך ולומר הברכות, אבל מהחיי אדם משמע שיכול להמשיך בתפילתו, ויותר נראה שימתין עד שיחזור הש"ץ התפילה ויצא ממנו ברכת אבות ואח"כ ימשיך בתפילתו. **ובקה"י** בברכות סי' כ"ז כתב לבאר דעת החי"א דנהי דבלא כוון לבו חוזר ומתפלל מ"מ אין הענין שבלא כוונה הוי ברכה לבטלה דגם זה נקרא תפלה אלא שחסר עוד כוונה, וחוזר ומתפלל בשביל לקיים ג"כ ענין הכוונה, וכת"ש שמצא כן בספר בית אלוקים להמב"ט שיש גם מצוה ע"י קריאת התיבות עיי"ש [ויש לציין שכדבריו מבואר לכאורה בדברי הפמ"ג במשכבות זהב סי' ס"ג סק"ג עיי"ש היטב].

« המשך מעמוד א' »

"כש"ל שעות אנו מנסה להבין היכן יש טעות בחשבונות. חסרים לי שני זהובים תמימים..."

"רואים אתם תלמידי הקריים?" - אמר הרב - "בעל החנות הזה מותר על המזון שלו עבור מה? עבור שני זהובים. בשבילם הוא משתופף על פנקסו כבר שלש שעות..."

"אף אנו, כשאנו עסוקים בסגיה למודי, עלינו לשקץ בה בכל מאדנו, עד שלא יענינו אותנו לא אכל ולא שום דבר אחר. רק שיבוא הדבר על הסברו הישר והראוי. זהו עמל התורה האמתית..."

הרב והתלמידים המשיכו במורד השוק. לנגד עיניהם נקרתה חבורת ילדים עליזה.

הילדים השובבים השתוללו במתיקות. היו שקפצו בשלולית טובענית ומלכלכת להחריד, והיו שהסתפקו בהתפלשות בעפר...

התלמידים הביטו משתאים בילדים הרטובים והמאבקים, והרב נשא את מוסר ההשכל שלו: "ראו את הילדים הללו. הם עושים מה שלבם חפץ, מתלכלכים ומתרפשים, ואינם מתביישים כלל מהמלעגים עליהם. הם לא חוששים מה יחשבו עליהם, ולא מנסים להרשים אף אחד..."

"עלינו לראות ולהפנים זאת בתוכנו. פאשר אנו עוסקים בתורה ובמצוות, אל לנו להתבייש מפני המלעגים עלינו בשום אופן. איננו צריכים לחשש מפני אלו שמחלישים את רוחנו ורוחניותנו. אלא את אשר צריך לעשות, לקיים את המצוות ולעשות את רצון ה' - נעשה בשמחה ובגאון!"

א גוטן שפּת, העורך

המבחן החודשי בהלכה מס' 9
מסימן זה סעיף א
עד סימן קיג סעיף ט
יפיע בעז"ה בגליון 574

לחיות כהלכה

כ' הסמ"ג אף נשים שפטורות לגמרי ממצות ת"ת מחוייבות ללמוד הדינים השייכים להן, ונפסק כן להלכה ברמ"א (יו"ד סי' רמ"ו סעיף ו') ונמצא שכ"ש באנשים שחייבים בת"ת שהחיוב ללמוד מקודם ההלכות השייכים, והחיוב והגית בו יומם ולילה (היינו ללמוד לפלפל ולהבין) הוא רק אחר שכבר יודע כל דיני היהדות שהאדם צריך לזהר שלא ישכח בהן.

(ראשון לציון לאור החיים הק' ז"ע יו"ד סי' רמ"ו)

ודרך חיים תוכחות מוסר

בספר חיי אדם (הלכות יוה"כ) כתב חז"ל: ופשיטא שהוא חוב גמור על כל אדם ללמוד בכל יום בספרי היראה אם מעט ואם הרבה, שהוא יותר חיוב מכל לימודו, ואפילו אם יתבטל על ידי זה מלימוד פרק משניות או משאר לימוד, כי מה ה' אלקיך מבקש ממך - כי אם ליראה אותו. כדאיתא במשנה: אם אין יראה אין תורה וכו'.

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

טמאת אוכלין

נאמר בתורה:

"וזה לכם הטמא בשרץ השרץ על הארץ החלוד והעכבר וגו' [שמונה שרצים] כל הנגע בהם במתם יטמא עד הערב וגו' מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישקה בכל כלי יטמא." (ויקרא יא, כט - לד)

אכל שנטמא בשרץ מת [שהוא "אב הטמאה"], נעשה "ראשון לטמאה". אין באוכלים או במשקים טמאה חמורה יותר מראשון לטמאה. הם אינם נעשים אב הטמאה. [לעמת זה כלי יכול להעשות אב הטמאה, ואפילו אבי אבות הטמאה].

והטמאה יכולה להמשיך, על ידי נגיעה מזה לזה, עד "לחמישי לטמאה". וכדלהלן.

במאכל שהוא חולין, יש רק ראשון ושני לטמאה.

משיב כהלכה!
שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: איזה תפלות צריך להקדיר קדם? [ש"ע ס"ו ק' ומ"ב שם].

תשובה על שאלת השבוע שעבר

שאלה: כמה זמן צריך לשהות קדם התפלה ואחר התפלה?

תשובה: ישנה שעה אחת קדם שיקום להתפלל, כדי שיכון לבו למקום, ושעה אחת אחר התפלה, שלא תהא נראית עליו כמשאוי שממהר לצאת ממנה. ותר"י הוכיחו מהגמרא דאע"ג דבכל מקום דאמרינן שעה פ"י שעה מועטת ה"כא פ"י שעה אחת מ"ב שעות ביום, ומיהו זה לחסידים, ולשאר עם די בשעה מועטת שישנה קדם שיתחיל שהוא כדי הלוך ח' טפחים, וכתב בסדר היום אם יכול להתעכב עד שלא ישאר עשרה בביה"כ טוב לו, עי"ש טעמו.

בתרומה, יש גם שלישי לטמאה.

בקדש, כגון בשר קרבן, יש גם רביעי לטמאה.

ובמי חטאת, אפילו חמישי.

אמנם, יש חומרות מדרבנן, שיכולים לעשות גם חולין "שלישי לטמאה". וכן תרומה "רביעי לטמאה". והיינו בחולין שנעשו "על טהרת תרומה" - כגון שבצליהם כהן ורגיל בתרומה וקבל עליו לאכל חולין שלו בטהרת תרומה כדי שיהא רגיל לתרומותיו בטהרה הנזקקה להן (רש"י סוטה ל) - במקרה זה יוכלו פרות החולין להיות שלישי לטמאה. על המשקין גזרו חז"ל להיות תמיד ראשון לטמאה. ולכן: אם נגע ראשון לטמאה במשקין, נעשו גם המשקין ראשון לטמאה.

מבחן

במשנה לילדים / 572

מסכת טהרות פרק א משנה ז - פרק ג משנה ג

א. כפרים נושכים זה בזה, ונטמאת אחת מהם בשרץ, מה דינם של השאר?

1. אף אם חזרו ופרשו - בלן תחלה.
2. בלן תחלה, ואם חזרו ופרשו - בלן שנית.
3. בלן שנית, בין שפרשו ובין שלא פרשו.

ב. מקרצת שהיתה שלישית והשיף לה אחרות, מה דינם של השאר?

1. אף אם חזרו ופרשו - בלן שלישיות.
2. בלן שלישיות, ואם חזרו ופרשו - טהורות.
3. בלן טהורות, בין שפרשו ובין שלא פרשו.

ג. כפרות קדש שבתוך גומותיהם מים מקדשים, ונטמאת אחת מהן בשרץ, מה הדין?

1. בכל אפן - בלן טמאות.
2. מטמא שנים ופוסל אחד, ואם יש ביניהם משקה טופח - הכל טמא.
3. אף אם יש ביניהם משקה טופח - מטמא שנים ופוסל אחד.

ד. אשה [-טהורה] שהיתה כובשת ירק בקזרה, ונגעה [-בידים מסאבות] בעלה חוץ לקזרה במקום הנגוב, מה הדין?

1. אם יש בו פביצה - הכל טמא, אין בו פביצה - הוא טמא והכל טהור.
2. אף אם יש בו פביצה - הוא טמא והכל טהור.

ויטמאו את האכל שיגעו בו להיות שני לטמאה.

וכשגזרו בית שמאי ובית הלל י"ח דבר בעליית חנניה בן חזקיה בן גוריון (שבת פ"א משנה ד'), גזרו שיטמאו המשקין גם כלים, אע"פ שמדאורייתא אין כלי נטמא אלא מאב הטמאה.

עוד גזרו באותו יום, שאף על פי שאין אדם נטמא אלא מאב הטמאה, אם הוא אוכל אכל ראשון או שני לטמאה, נעשה גופו שני לטמאה ופוסל במגעו את התרומה. וכאן במסכת טהרות פרק ב' משנה ב' מבאר שזה לדעת רבי יהושע, ואלו לדעת רבי אליעזר, האוכל אכל ראשון נהיה גופו ראשון (לגבי תרומה) והאוכל אכל שני נהיה שני לטמאה.

שעור טמאת אוכלין הוא בכביצה. טמאת נבלה היא בכזית. וטמאת שרץ בכעדשה, שהוא שעור קטן ביותר.

3. אף אם אין בו פביצה - הכל טמא.

ה. האוכל אכל שני, באיזו טמאה נטמא גופו?

1. שני | 2. שלישי | 3. מחלקת.

ו. הראשון והשני שבתרומה, האם מטמאים או פוסלים?

1. הראשון - מטמא, השני - פוסל ולא מטמא.
2. שניהם מטמאים | 3. פוסלים.

ז. השני שבחולין, איזה סוג של משקין מטמא אותם לעשותם תחלה?

1. רק משקה קדש.
2. אף משקה תרומה | 3. אף משקה חולין.

ח. חולין שנעשו על גב קדש, לדעת רבי אלעזר בר רבי צדוק האם דינם כחולין או בתרומה או כקדש?

1. כחולין | 2. בתרומה | 3. כקדש.

ט. על איזה סוג משקה אמר רבי שמעון שזורי שאף הוא נעשה תחלה לעולם?

1. השמן | 2. הדבש | 3. הניח.

י. טמא מת שסחט זיתים וענבים, האם המשקים נטמאים?

1. אם יש שם פביצה מכון - טהור אם לא נגע במקום המשקה, יותר מפביצה - טמא.
2. אפילו גרגר חדיי - טמא.
3. אפילו יותר מפביצה - טהור.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת בהר-בחוקתי

מבחן בהלכה מס' 7 - א. 3 ב. 2 ג. 1 ד. 3 ה. 1 ו. 3 ז. 3 ח. 2 ט. 3 י. 3	מבחן לילדים מס' 566 - א. 2 ב. 3 ג. 1 ד. 2 ה. 1 ו. 3 ז. 1 ח. 3 ט. 1 י. 2	מבחן שבועי מס' 266 - א. 1 ב. 1 ג. 2 ד. 1 ה. 1 ו. 4 ז. 4 ח. 3 ט. 2 י. 1
---	--	---

להפקדה בבנק פאג"י סניף 168 ח-נ 548-634 | להפקדה בבנק הדואר ח-נ 826-7258 | נא לשמור על קדושת הגליון, לא לקרוא בתפילה וקה"ת שיעורים ומבחנים בטלפון 24 שעות: 072-332-30-20

"קביעות" - המפעל ללימוד המשנה וההלכה היומית
להנצחת ששת המיליונים | www.kviuta.org | טלפון: 072-272-0000
פקס: 072-277-2272 | ת.ד. 1131 בני ברק | דוא"ל office@kviuta.org